

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D., JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D., JUDr. Marie Turkové a JUDr. Kateřiny Šimáčkové, Ph.D. v právní věci žalobkyně: **K. Ch.**, zastoupená Mgr. Faridem Alizeyem, advokátem se sídlem Stodolní 7, Ostrava, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 62, ve znění opravného usnesení ze dne 9. 12. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 83,

takto:

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 2. 11. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 62, ve znění opravného usnesení ze dne 9. 12. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 83, **se ruší** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

Žalovaný rozhodnutím ze dne 31. 7. 2007, č. j. OAM-1-560/VL-20-08-2007, zamítl žádost žalobkyně o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, v tehdy platném znění (dále jen „zákon o azylu“), neboť žalobkyně podle žalovaného neuvedla žádný důvod svého odchodu z Mongolska, který by se dal podřadit

pod § 12 a § 14a zákona o azylu. Jediným důvodem, který žalobkyně v pohovoru se žalovaným uvedla, byla skutečnost, že následovala svého manžela, jenž z Mongolska odcestoval, aby se vyhnul obvinění z trestného činu, který nespáchal (tato věc byla vedena u zdejšího soudu pod sp. zn. 5 Azs 83/2008 a následně pod sp. zn. 5 Azs 55/2009; Nejvyšší správní soud kasační stížnost manžela žalobkyně shledal rozsudkem ze dne 19. 12. 2008, a posléze opakovaně rozsudkem ze dne 11. 2. 2010 důvodnou, neboť Krajský soud v Ostravě se ani ve svém druhém rozsudku ve věci manžela žalobkyně dostatečně nevypořádal s tvrzenými důvody pro udělení doplňkové ochrany dle § 14a zákona o azylu a jeho rozhodnutí tudíž bylo nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů).

Žalobkyně brojila proti rozhodnutí žalovaného žalobou ke Krajskému soudu v Ostravě, ve které uvedla následující námitky: (1) že její žádost neměla být posouzena jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu, neboť splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu; (2) že splňuje alespoň podmínky pro udělení překážky vycestování podle § 91 zákona o azylu, přičemž v rozhodnutí žalovaného výrok o nevztažení překážky vycestování chybí; (3) že v rozhodnutí žalovaného chybí výrok o udělení či neudělení humanitárního azylu podle § 14 zákona o azylu; a (4) že žalovaný v řízení o mezinárodní ochraně porušil § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení. Dále žalobkyně požádala o ustanovení zástupce pro řízení před krajským soudem.

Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 15. 9. 2008, č. j. 61 Az 74/2007 - 20, zamítl, neboť ji neshledal důvodnou.V tomtéž rozsudku krajský soud rozhodl o neustanovení zástupce z řad advokátů s odůvodněním, že *„ustanovení zástupce z řad advokátů žalobkyni v tomto řízení nevyžaduje ochrana jejích práv za situace, kdy žalovaný zamítl její žádost jako zjevně nedůvodnou, a kdy žalobkyně netrvá ani na nařízení ústního jednání soudu ve věci*“.

Žalobkyně napadla rozsudek krajského soudu ze dne 15. 9. 2008, č. j. 61 Az 74/2007 - 20, kasační stížností, v níž mj. napadala procesní postup krajského soudu. Nejprve uvedla, že v její věci nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť nebyla řádně poučena o následcích neprojevení výslovného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání po obdržení příslušné výzvy soudu, a přesto soud rozhodl bez jednání. Dále stěžovatelka krajskému soudu vytýkala, že nerozhodl o žádosti na ustanovení zástupce samostatně, ale přímo v meritorním rozhodnutí napadeném kasační stížností, čímž ji zkrátil na jejích procesních právech.

Nejvyšší správní soud rozsudkem ze dne 15. 1. 2009, č. j. 5 Azs 116/2008 - 41, rozsudek krajského soudu ze dne 15. 9. 2008, č. j. 61 Az 74/2007 - 20, zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, neboť se ztotožnil se stížní námitkou, podle níž měl krajský soud rozhodnout o žádosti žalobkyně na ustanovení zástupce samostatně, nikoliv až v rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud v tomto ohledu odkázal na svou ustálenou judikaturu, podle níž procesní postup, který zvolil krajský soud, znemožňuje žalobkyni zvolit si zástupce pro řízení o žalobě cestou plné moci, navíc tím rovněž zbavuje žalobkyně možnosti brojit samostatně proti rozhodnutí o neustanovení advokáta opravným prostředkem – kasační stížností. Nejvyšší správní soud proto zavázal krajský soud právním názorem, podle něhož bylo v dalším řízení třeba, aby Krajský soud v Ostravě samostatně rozhodl ve věci ustanovení zástupce žalobkyně a aby v případě, že žalobkyni zástupce

neustanoví, jí ponechal přiměřenou lhůtu k tomu, aby si případně sama mohla cestou plné moci zvolit zástupce, který bude v řízení o žalobě náležitě hájit její zájmy. Dále bylo dle Nejvyššího správního soudu nezbytné umožnit, ať již ustanovenému či zplnomocněnému zástupci žalobkyně, popřípadě žalobkyni samotné v přiměřené lhůtě žalobu doplnit, popřípadě – shledá-li to krajský soud k meritornímu projednání žaloby potřebným – k doplnění žaloby vyzvat. Teprve poté bylo možné o podané žalobě rozhodnout meritorně. Dalšími námitkami uplatněnými v první kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), nebylo možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovémuto rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné. V souvislosti s námitkou žalobkyně, že v její věci nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť nebyla řádně poučena o následcích neprojevení výslovného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání po obdržení příslušné výzvy soudu, Nejvyšší správní soud toliko podotkl, že rozsudek krajského soudu nebylo možné ve světle této námitky přezkoumat, neboť soudní spis obsahoval výzvu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. ze dne 2. 10. 2007 pouze v překladu do mongolštiny, přičemž originál výzvy ve spise chyběl.

V dalším řízení krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 2. 11. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 -62, ve znění opravného usnesení ze dne 9. 12. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 83, opětovně zamítl. Podle krajského soudu žalobkyně v průběhu celého správního řízení i v žalobě samotné uváděla jako důvody pro udělení mezinárodní ochrany pouze to, že následovala svého manžela, který opustil vlast, protože zde měl problémy s obviněním z trestného činu, a dále to, že má zájem o legalizaci pobytu na území ČR. Krajský soud se ztotožnil se žalovaným, že uvedená tvrzení nelze podřadit důvodům pro udělení azylu či doplňkové ochrany dle § 12 a § 14a zákona o azylu. Ke druhé žalobní námitce krajský soud poukázal na skutečnost, že ustanovení § 91 zákona o azylu bylo účinné do 31. 8. 2006. Ke třetí žalobní námitce krajský soud konstatoval, že v případě žalobkyně nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 14 zákona o azylu, a tudíž žalovaný nepochybil, když žalobu zamítl podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona o azylu. Ke čtvrté žalobní námitce krajský soud uvedl, že starý správní řád (zákon č. 71/1967 Sb.) byl s účinností od 1. 1. 2006 nahrazen novým správním řádem (zákonem č. 500/2004 Sb.). I v tomto rozsudku krajský soud opětovně rozhodl o neustanovení zástupce žalobkyni z řad advokátů, tentokrát s odůvodněním, že „*žalobkyně prokazatelně dne 13. 2. 2009 udělila plnou moc k zastupování Mgr. Faridu Alizeymu,(...). Žalobkyně tedy v tomto řízení je advokátem již zastoupena a z toho důvodu nebylo možno její žádosti o ustanovení zástupce z řad advokátů vyhovět*“.

Žalobkyně (stěžovatelka) napadla rozsudek krajského soudu ze dne 2. 11. 2009, č. j. 61 Az 74/2007 - 62, kasační stížností, jež je předmětem řízení v této věci a v níž stěžovatelka uvedla důvody podle § 103 odst. 1 písm. a), b) a d) s. ř. s.

K § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. stěžovatelka zopakovala své důvody uváděné již v žalobě a v předchozí kasační stížnosti a uvedla, že Mongolsko opustila kvůli pronásledování své osoby, resp. svého manžela, ze strany příbuzných zemřelého spolupracovníka, které státní orgány tolerovaly. Dále stěžovatelka poukázala na obecně špatnou situaci ohledně dodržování lidských práv v Mongolsku. Podle stěžovatelky tak neměla být její žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná, neboť splňuje podmínky pro

udělení mezinárodní ochrany ve formě azylu podle § 12 zákona o azylu nebo alespoň ve formě doplňkové ochrany podle § 14a zákona o azylu.

K § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s. stěžovatelka zopakovala své procesní námitky ohledně postupu žalovaného ve správním řízení, které uváděla již v žalobě, tentokrát však již (obdobně jako v předcházející kasační stížnosti) odkazovala na příslušná ustanovení zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, nikoli na správní řád č. 71/1967 Sb.

Nepřezkoumatelnost rozsudku krajského soudu podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. stěžovatelka spatřovala obdobně jako v předchozí kasační stížnosti v tom, že se krajský soud nevypořádal s definicí pronásledování uvedenou v § 2 odst. 7 zákona o azylu, a neposoudil, zda-li je Mongolsko bezpečnou zemí původu ve smyslu § 2 odst. 1 písm. a) zákona o azylu.

Stěžovatelka závěrem kasační stížnosti rovněž opětovně napadla procesní postup krajského soudu, kdy namítala, že v její věci nebyly splněny podmínky pro aplikaci § 51 odst. 1 s. ř. s., neboť nebyla řádně poučena o následcích neprojevení výslovného nesouhlasu s rozhodnutím bez jednání po obdržení příslušné výzvy soudu, a přesto soud rozhodl bez jednání. Dále stěžovatelka obdobně jako v předchozí kasační stížnosti napadla postup krajského soudu, který opětovně nerozhodl o její žádosti o ustanovení zástupce samostatně, ale přímo v meritorním rozhodnutí napadeném kasační stížností, čímž ji zkrátil na jejích procesních právech.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti navrhl její zamítnutí, neboť měl za to, že v průběhu správního řízení bylo prokázáno, že stěžovatelka neuvádí skutečnosti svědčící o tom, že by mohla být vystavena pronásledování z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu nebo že by jí měla být udělena doplňková ochrana ve smyslu § 14a zákona o azylu. Pokud jde o stížní námitky týkající se postupu krajského soudu v řízení, ponechává žalovaný tuto otázku na zvážení kasačního soudu.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Pokud jde o přípustnost kasační stížnosti, podle § 104 odst. 3 písm. a) s. ř. s. je kasační stížnost nepřípustná, směřuje-li proti rozhodnutí, jímž krajský soud rozhodl znovu po té, kdy jeho rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se krajský soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Tuto námitku právě z materiálního hlediska uplatňuje stěžovatelka, byť ji takto výslovně neformuluje, nicméně namítá, že krajský soud opětovně rozhodl o neustanovení zástupce stěžovatelce až v meritorním rozhodnutí, přičemž takový postup krajského soudu byl důvodem zrušení jeho předcházejícího rozhodnutí Nejvyšším správním soudem. V tomto rozsahu je tedy kasační stížnost nepochybně přípustná, stejně jako jsou přípustné ostatní námitky stěžovatelky, které se týkají posouzení věci či postupu v řízení ať již ze strany žalovaného nebo krajského soudu. Pokud se totiž Nejvyšší správní

soud uvedenými námitkami nemohl ve svém prvním rozhodnutí vzhledem k vadě, jíž bylo zatíženo řízení před krajským soudem, věnovat, musí mít stěžovatelka možnost tytéž námitky uplatnit i ve druhé kasační stížnosti směřující proti novému rozhodnutí krajského soudu. Nejvyšší správní soud se však těmito věcnými námitkami může zabývat pouze tehdy, pokud neshledá opětovně takové vady řízení před krajským soudem, které by bránily přezkoumatelnosti i jeho nového rozhodnutí (k tomu viz níže).

Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud ve smyslu § 104a s. ř. s. dále zabýval otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatelky. O přijatelnou kasační stížnost se podle usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikovaného pod č. 933/2006 Sb. NSS, může jednat mj. v případě, „pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele*“. Tak je tomu opětovně i v projednávaném případě. Kasační stížnost je tudíž přijatelná.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadené rozhodnutí krajského soudu v rozsahu vymezeném v § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a shledal kasační stížnost důvodnou.

Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkami poukazujícími na vady řízení před krajským soudem podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. K takovým případným vadám by ostatně Nejvyšší správní soud musel přihlédnout i bez námitky z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 s. ř. s.).

Pokud jde o námitku týkající se návrhu stěžovatelky na ustanovení zástupce, nezbývá Nejvyššímu správnímu soudu než konstatovat, že krajský soud nerespektoval závazný právní názor vyslovený Nejvyšším správním soudem v jeho předcházejícím zrušujícím rozsudku, neboť opětovně nerozhodl o žádosti stěžovatelky na ustanovení právního zástupce samostatně, ale až v rozhodnutí o věci samé. Krajský soud dokonce ani v odůvodnění svého nového rozsudku neuvedl, že bylo jeho předcházející rozhodnutí zrušeno Nejvyšším správním soudem a z jakých důvodů, ani to, jak se tedy vypořádal se závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Na druhé straně tato vada řízení tentokrát sama o sobě nemůže být dle názoru Nejvyššího správního soudu důvodem zrušení rozsudku krajského soudu, neboť z obsahu soudního spisu skutečně jednoznačně vyplývá, že stěžovatelka byla v řízení před krajským soudem ode dne 13. 2. 2009 zastupována advokátem, Mgr. Faridem Alizeyem, jemuž udělila téhož dne generální plnou moc. Žádosti stěžovatelky o ustanovení zástupce tedy již od tohoto okamžiku nemohlo být vyhověno (přestože krajský soud z ne příliš srozumitelných důvodů následně stěžovatelce zaslal k vyplnění formulář o jejích osobních, výdělkových a majetkových poměrech) a vzhledem k tomu, že byla v dalším řízení jmenovaným advokátem zastupována a měla též možnost s ohledem na § 36 odst. 8 poslední větu s. ř. s. jeho prostřednictvím doplnit žalobu (čehož nevyužila), nebyla tentokrát zmiňovaným postupem krajského soudu zkrácena na svých procesních právech. V daném případě se tedy nejedná o vadu řízení před krajským soudem, jež by mohla mít ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) a § 109 odst. 3 s. ř. s. za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Totéž však nelze tvrdit o vytýkané vadě spočívající v tom, že krajský soud rozhodl ve věci znovu po té, co bylo jeho předcházející rozhodnutí zrušeno Nejvyšším správním

soudem bez jednání. Stěžovatelce nelze přisvědčit v tom, že by v původní výzvě krajského soudu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. ze dne 2. 10. 2007 stěžovatelka nebyla poučena o tom, jaké jsou důsledky toho, pokud se k této výzvě nevyjádří. Krajský soud dodatečně odstranil výše zmíněný nedostatek vytýkaný v prvním zrušujícím rozhodnutí Nejvyššího správního soudu a doplnil do soudního spisu vedle překladu této výzvy v mongolštině také její originál (jako č. l. 15a soudního spisu), Nejvyšší správní soud tedy nyní mohl ověřit, že tato výzva obsahuje též poučení o tom, že pokud se stěžovatelka k této výzvě do dvou týdnů od jejího doručení nevyjádří, má se za to, že souhlasí s rozhodnutím bez jednání. Tato výzva byla stěžovatelce prokazatelně doručena v mongolském jazyce dne 14. 10. 2007 a je také pravdou, že na tuto výzvu stěžovatelka nereagovala. Krajský soud tedy nepochybil, když o věci poprvé (dne 15. 9. 2008) rozhodl bez jednání, totéž však nelze říci o jeho novém rozhodnutí po té, kdy mu byla věc vrácena Nejvyšším správním soudem.

Je nutno konstatovat, že k uvedené otázce se již vztahuje prejudikatura Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu. Ústavní soud tuto otázku nejprve posuzoval ve svém nálezu ze dne 19. 6. 2008, sp. zn. IV. ÚS 3114/07, v němž mj. konstatoval: „*K základním zásadám řádného a ústavního pořádku republiky, odpovídajícím výkonu spravedlnosti a zejména také ústavně zaručeným podmínkám práva na soudní ochranu (hlava pátá čl. 36 a násl. Listiny základních práv a svobod), náleží - nikoli v poslední řadě - také veřejnost soudních jednání (čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod) a právo účastníka soudního řízení se jej s příslušnými procesními právy zúčastnit (kupř. nález sp. zn. III. ÚS 627/01). Respekt k ústavně zaručenému právu na soudní ochranu, resp. k právu na přístup k soudu předjímá, že (ex lege založené) výjimky z uvedeného pravidla přitom třeba vykládat adekvátním, případně restriktivním způsobem (srov. kupř. nálezy sp. zn. Pl. ÚS 7/02, IV. ÚS 331/02); totiž tak, že jednotlivá ustanovení jednoduchého práva jsou orgány veřejné moci povinny interpretovat a aplikovat v první řadě vždy z pohledu účelu a smyslu ochrany ústavně garantovaných základních práv a svobod (srov. kupř. nálezy sp. zn. III. ÚS 139/98, III. ÚS 257/98, I. ÚS 315/99, II. ÚS 369/01 a další). Z pohledu práva jednoduchého relevantního pro její ústavněprávní posouzení dopadají na předmětnou věc zejména ustanovení § 49 odst. 1, § 51, § 76 a § 110 odst. 3 s. ř. s. Z nich (kromě dalšího) vyplývá, že k projednání věci samé nařídí předseda senátu jednání, k němuž předvolá účastníky. Uvedený imperativ adresovaný soudu platí potud, pokud nejsou splněny podmínky výluky z této povinnosti v nich taxativně obsažené. Pro tento způsob legislativně technického zakotvení třeba a contrario (bezvýhradně) vyvozovat, že případy v nich neuvedené pod aspektem ústavně zaručeného základního práva na soudní ochranu non lege artis provedeným ‚extenzivním výkladem` podřadit nelze. Byť bylo rozhodováno Městským soudem v Praze po zrušení jeho (původního) rozsudku Nejvyšším správním soudem při vázanosti právním názorem obsaženým v kasačním rozhodnutí (§ 110 odst. 3 s. ř. s.), v souzené věci procesní situace stěžovatelky s ohledem na vymezený relevantní právní rámec možnost soudu rozhodnout bez nařízení jednání jakkoliv nezakládá (čl. 1 odst. 1, čl. 2 odst. 3, čl. 90, čl. 95 odst. 1 Ústavy ČR, čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod).*“ Po vzoru Ústavního soudu rozhodl v obdobné situaci rovněž Nejvyšší správní soud - viz jeho rozsudek ze dne 26. 6. 2009, č. j. 9 Afs 92/2008 - 110, dostupný na www.nssoud.cz.

Ovšem od okolností, které Ústavní soud posuzoval v citovaném nálezu, Ústavní soud posléze jednoznačně odlišil případ, o němž rozhodoval ve svém usnesení ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 786/08: „*Co se týče námitky porušení ústavně zaručených práv, plynoucích z čl. 38 odst. 2 Listiny, Ústavní soud v nálezu sp. zn. IV. ÚS 3114/07 (dostupný na*

http://nalus.usoud.cz) konstatoval povinnost soudu v řízení o žalobě dle soudního řádu správního nařídit po kasaci rozhodnutí ze strany Nejvyššího správního soudu ústní jednání. Ústavní soud tedy přisvědčil námitkám stěžovatele v tom smyslu, že městský soud pochybil, jestliže po vydání rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 3 Ads 113/2007 - 78 ze dne 29. 11. 2007 ústní jednání nenařídil, resp. nevyžádal si souhlas s tím, aby od něj mohlo být upuštěno. Souhlas poskytnutý stěžovatelem v přípise ze dne 15. 5. 2006, tzn. ještě před vydáním prvního rozsudku ve věci, nebylo dle názoru Ústavního soudu možno bez dalšího vztahovat i na řízení po zrušení rozsudku Nejvyšším správním soudem, neboť procesní situace, za níž byl poskytnut, byla zcela odlišná. Přesto tato skutečnost, na rozdíl od citovaného nálezu, nevedla Ústavní soud ke kasaci napadeného rozhodnutí, neboť okolnosti, za nichž byl tento nález vydán, se od okolností v projednávané věci podstatně odlišovaly. Zatímco ve věci sp. zn. IV. ÚS 3114/07 Nejvyšší správní soud toliko instruoval městský soud, jak má dále postupovat, tzn. uložil mu zabývat se otázkami, jimiž se doposud nezabýval, v nyní projednávané věci vyřešil Nejvyšší správní soud rozhodnou právní otázku beze zbytku a v důsledku vázanosti městského soudu vysloveným právním názorem mu v podstatě žádný prostor k vlastnímu uvážení neponechal.“ (Obdobně též usnesení Ústavního soudu ze dne 24. 6. 2009, sp. zn. I. ÚS 1632/08, a usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 6. 2009, sp. zn. II. ÚS 1634/08).

Z dosavadní judikatury Ústavního soudu i Nejvyššího správního soudu k této otázce tedy vyplývá, že je třeba rozlišovat dvě situace, kdy krajský soud rozhoduje bez jednání ve věci znovu po té, co bylo jeho předcházející rozhodnutí zrušeno Nejvyšším správním soudem. Prvním případem je situace, kdy i po zrušení prvního rozhodnutí krajského soudu Nejvyšším správním soudem zůstává výsledek sporu stále otevřený a krajský soud je v dalším řízení dle závazného právního názoru Nejvyššího správního soudu povinen se určitými pro věc rozhodnými otázkami, které dosud nebyly ani Nejvyšším správním soudem plně vyřešeny, dále zabývat. Ve druhém případě již byla naopak rozhodná otázka beze zbytku posouzena Nejvyšším správním soudem a krajskému soudu po zrušení jeho původního rozsudku v dalším řízení nezbývá žádný prostor pro vlastní uvážení. V obou případech je opominutí krajského soudu nařídit ve věci znovu jednání, pokud nebyl v souladu s § 51 odst. 1 s. ř. s. účastníky řízení udělen souhlas k rozhodnutí bez jednání, procesní vadou, konkrétně porušením § 49 odst. 1 s. ř. s. V prvním případě však taková vada zakládá porušení ústavních práv žalobce a je zároveň vadou řízení před soudem, která mohla za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé [§ 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.], ve druhém případě tomu tak není, neboť i kdyby ve věci bylo nařízeno jednání, nemohl by krajský soud rozhodnout jinak, než je předurčeno závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu (viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 12. 2009, č. j. 5 Afs 112/2008 - 129, www.nssoud.cz).

Posuzovaná věc patří zcela nepochybně mezi první skupinu případů, kdy věc nebyla předcházejícím zrušujícím rozsudkem Nejvyššího správního soudu beze zbytku vyřešena, v daném případě nemohla být dokonce Nejvyšším správním soudem vzhledem k vadě řízení před krajským soudem posouzena po věcné stránce vůbec. Výsledek sporu byl tedy i nadále plně otevřený, takže krajský soud nebyl oprávněn bez opětovného zaslání výzvy stranám podle § 51 odst. 1 s. ř. s. rozhodnout ve věci bez jednání, ledaže by ovšem bylo možné přijmout závěr, že obě strany již souhlas s rozhodnutím bez jednání udělily, a to ještě před tím, než ve věci poprvé rozhodoval krajský soud. Takový názor však

explicitně odmítl Ústavní soud v již citovaném usnesení ze dne 28. 5. 2009, sp. zn. IV. ÚS 786/08: „*Souhlas poskytnutý stěžovatelem v přípise ze dne 15. 5. 2006, tzn. ještě před vydáním prvního rozsudku ve věci, nebyl dle názoru Ústavního soudu možno bez dalšího vztahovat i na řízení po zrušení rozsudku Nejvyšším správním soudem, neboť procesní situace, za níž byl poskytnut, byla zcela odlišná.*" Z toho závěru Ústavního soudu musí Nejvyšší správní soudu vycházet, a to zvláště za situace v předmětné věci, kdy stěžovatelka dala již v první kasační stížnosti, kde rovněž krajskému soudu vytýkala, že rozhodl ve věci bez jednání, jasně najevo, že v případném dalším řízení před krajským soudem již pravděpodobně nebude s rozhodnutím bez jednání souhlasit.

Nejvyššímu správnímu soudu tedy nezbývá než uzavřít, že krajský soud tím, že rozhodl ve věci znovu po té, co bylo jeho předcházející rozhodnutí zrušeno Nejvyšším správním soudem, bez jednání, aniž by předtím účastníkům řízení zaslal výzvu dle § 51 odst. 1 s. ř. s. či aniž by shledal důvody pro rozhodnutí bez jednání dle § 51 odst. 2 s. ř. s., zatížil řízení vadou, jež v daném případě mohla mít za následek jeho nezákonné rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud tak shledal uvedenou stížní námitku z celkového hlediska důvodnou. Dalšími námitkami uplatněnými v kasační stížnosti se Nejvyšší správní soud již nezabýval, neboť dospěl-li k závěru, že řízení před krajským soudem bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé (§ 109 odst. 3 s. ř. s.), nebylo možné usuzovat na důvodnost či nedůvodnost námitek ve vztahu k takovémuto rozhodnutí, jestliže výsledkem bezvadného procesu by mohlo být rozhodnutí jiné.

Nejvyšší správní soud proto rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení. **V něm bude krajský soud vázán výše vysloveným právním názorem** (§ 110 odst. 3 s. ř. s.). Bude tedy předně třeba, **aby Krajský soud v Ostravě samostatně rozhodl ve věci ustanovení zástupce stěžovatelky**. Dále bude nutné, **aby krajský soud opětovně zaslal účastníkům řízení výzvu podle § 51 odst. 1 s. ř. s. a pokud nebude souhlas obou stran s rozhodnutím věci bez jednání dán, bude povinen nařídit ve věci jednání.**

O náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti rozhodne Krajský soud v Ostravě v novém rozhodnutí (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 11. března 2010

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu